Pealinna Teataja

Päewaleht.

Tellimise hind postiga:
12 k. p. 6 r. — k. | 8 k. p. 4 r. 10 k. | 4 k. p. 2 r. 10 k.
11 „ „ 5 „ 60 „ | 7 „ „ 3 „ 60 „ | 3 „ „ 1 „ 60 „
10 „ „ 5 „ 10 „ | 6 „ „ 3 „ 10 „ | 2 „ „ 1 „ 10 „
9 „ „ 2 „ 60 „ | 5 „ „ 2 „ 60 „ | 1 „ „ — „ 60 „
Wäljamaale aastas 12 r.
Tellida wõib igast päewast alates kuni iga kuu lõpuni. Adressi muutmine — 15 k. ja endine adress üles anda.

Uut kaastööd wõetakse wastu. Igal käsikirjal peab saatja täielik nimi ja adress ligi olema, mis toimetuse teada jääwad. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohase soowi peale alal. Tasu maksetakse kokkuleppimist mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 2—3. Toimetuse ja talituse adress: Петроградъ, Екатерин. кан. д. № 29 (Riigi panga wastas), ред. газ. „Пеалинна Театая". Kõnetraat 98-04.

Üksik number 3 kop.
Kuulutuste hind: nonpareille-rida 20 kop. 4 küljel, lehe eesotsas 40 kop. Kuulutused, mis järgmisel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakse talituses kella 4 wastu. Kuulutuste wastuwõtmine aga üleüldse lõpetatakse talituses kell 5.

Nr. 42 (66). Petrogradis, laupäewal, 21. (6.) webruaril. **1915 a.**

†

Anton Juhani poeg Põld

lahkus äkitselt siit ilmast 18. webruaril s. a. Hingepalwe on täna kell 5 p. l. Obuhowi haigemaja kabelis. Matmine pühapäewal kell 12 p. Eesti Jaani kirikus.

Wene wäed Stanislawowis. — Motsarshe küla juures 4 ohwitseri ja mitusada alamwäelist wangi wõetud. — Karpatidel waenlase kindlustus ära wõidetud. — Saksa weealune paat põhja lastud.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja staabilt.

Terwel Niemeni ja Weikseli wahelisel wäerinnal kestawad ägedad wõitlused edasi. Mõnedel kohtadel nihkusid meie wäed edukalt kaugemale. Motsarshe küla piirkonnas saime meie kuus kuulipildujat kätte ja wõtsime 4 ohwitseri ja mitusada alamwäelist wangi. Ka kindlustuste ärawõtmise juures Konopka jaamas wõtsime meie suksulasi wangi.

Karpatidel, Saklitshikust lõuna pool wõtsime meie waenlase kindlustuse ära. Austrialaste pealetungimised olid eila natuke nõrgad. Ida-Galitsias läksid meie wäed 19. webruaril Stanislawowisse ja said Lukwa jõest õnnelikult üle.

Kaukasia Ülemjuhataja staabilt.

18. webr. oli Kaukasia wäerinnal ilma muutusteta.

Dardanellide pommitamine.

Athenas, 18. webr. (Hiljaks jäänud). Täna saadud teadete järele kestab Dardanellide kindluste pommitamine jõudsalt edasi. Häwitatud on juba 7 tugewamat kindlust ja mitu kindlustatud laagrit, kus suurtüki laengute ladud ja püssirohu keldrid olid. Selsamal ajal tungiwad wäesalgad türklaste kallale, neid sisemaale põgenema sundides.

Kaldaäärne rahwas jätab suure hirmuga oma eluasemed maha. Wäike-Aasia keskpaigas on rahwa meeleolu endiselt fanatiline, kuna ametiwõimud kristlaste tagakiusamist jatkawad.

Konstantinopoli sissepiiramise wõimalust tähele pannes oodatakse näljahäda ja kristlaste tapmist niihästi Europa Türgimaal kui ka Wäike-Aasias, mis Greekamaad sunnib greeklaste kaitseks mõjuwalt wälja astuma.

Seltskondline arwamine Greekas on rutulise wahelesegamise poolt.

Lääne sõjawäli.

Parisis, 19. webr. Ametlik teadaandmine 19. webr kell 11 õhtul: „Belgias, liiwaküngaste piirkonnas, andis meie suurtükiwägi edukalt waenlase seisukohtade peale tuld; meie wägede ees on jalawägi weel ühe kaewiku ära wõtnud. Champagnes jatkasime meie oma edasinihkumist ja kindlustamise ning laiendasime peale selle weel oma seisupaika Perthes'ist ja Mesnilist põhja-õhtu pool, kus meie 100 inimese ümber wangi wõtsime.

Kõrgustikkudel Mesnilist põhja-õhtu pool pani waenlane uusi kallaletungimisi toime, mis aga meie poolt tagasi löödi. Wangiwõetud kinnitawad, et mõlemad Saksa gaardewäe polgud, kes wiimastest lahingutest osa wõtsid, raskeid kaotusi saanud.

Argonna kõrgustikkudel Fourde-Paris ja Becois juures lõime meie waenlase termisootsid tagasi; Werduni juures Beaux kindlustuse juures laksime meie aeroplani maha; kaks lendurit on wangi wõetud.

Meresõda.

Parisis, 19. web. Mereministeriumi organ „Moniteur de la Flotte" kirjutab, et Saksa admiralitet oma weealuste paatide ekipashid mereröõwli tegudel: kihutab. Iga kaubalaewa eest, mis põhja lastud, maksetakse tasu. Kui laewal ka sõjawäge hukka saab, siis kõrgendatakse seda tasu weel (sel korral wõib iga madrus isegi eluaegse painki saada). Kaubalaewadel olewaid wäärtasju on soowitatud enne laewa põhjalaskmist ära rööwida.

Saksa weealune paat põhja lastud. Saksa weealune paat „U. 8" on Douvre laewastiku kontr-miinipaatide poolt põhja lastud. Paadi ekipash on wangis.

Õhusõda.

Prantsuse lendur Saksa püssirohu wabriku põlema süüdanud. Parisist teatati 19. webr. ametlikult: Lendur, kapten Happes heitis pommisid ja süütas nendega Saksa püssirohu wabriku Rothweilis põlema. Tähendatud wabrik asub Donau-Eschingenist 23 kilomeetri kaugusel põhja pool.

Saksa aeroplan andis asjata Gerarmaire laatsareti peale tuld.

Pealinnas 21. webruaril.

Kui riigiwalitsus heaks arwab oma jaoks mõnes küsimuses üht politikat ajada, rahwa ees aga teist, siis tekib loomulikult tarwidus ajakirjanduse sõnawabadusele, kus seltskonna tõsised soowid kõige pealt nähtawale tulewad, paiksusid ette seadida. Seda wana tõde tunneb Saksa riigiwalitsus, kui ta oma ajakirjandust rahu küsimuste üle weel rääkida ei luba.

Kui walitsuse ja rahwa wahekord sama üksmeelne oleks, nagu ta sõja alguses oli, siis ei oleks sõnawabaduse kitsenduste järel tõesti mingisugust tarwidust tekkinud. Kuid praeguse riigi seisukorra hindamises on walitsejate ja walitsetawate arwamised lahku minemas, mille tõttu ka ajakirjanduse sõnawabaduse küsimus, nii kui eilasest meie Rootsimaa kirjasaatja kirjast näha, Saksamaal terawalt päewakorrale tekib.

Suured tulewiku unistused, mis Saksamaal sõja peale rajati, on kokku langenud, ehk kui see arusaamine weel kõigist kihtidest läbi pole tunginud, siis edeneb ta iga päewaga. Koledad ohwrid, mis Saksa rahwas Preisi junkrute politikale on toonud, sunniwad mõtlema. Parisis lõuna söömine ja Warsawis õhtulise wõtmine ei ärata kellegis enam isu ja rahutegemise mõtted hakkawad paratamata omale teed rajama. Ei räägita enam uute maade juurde wõitmisest, ka Baltimaast on Saksa tulewikukaardil kriips üle tõmmatud; kuid seda enam räägitakse „ausatest" rahutegemise tingimistest, mõiste mis wäga wenitaw on ja mille alla kõik uute maadega rikastamise unistused rahuga maha wõiwad maetud saada.

Dardanellide pommitamine kestab järjekindlalt edasi ja kaugel ei ole enam tund, kus Tsargradi saatus liiduriikide otsustamise alla tuleb. Huwitaw on nuu seas tähele panna seda kõikumist, mis sel puhul Balkani riikide seas sünnib. Wõtame näit. Rumenia.

Rumenia merekaubandus ripub suuresti Dardanellide saatusest ära. Kuid selles asjas ei lähe Rumenia kasud Wene omadega sugugi kokku. Suur hulk rumenlasi on Bessarabias Wene alamateks ja nende wenestamine ei meeldi rumenlastele arusaadawalt mitte.

Mõne aja eest teatas „Temps" oma Petrogradi kirjasaatja suu läbi, et kui Rumenia liiduriikidega käsikäes sõjariistus wälja peaks astuma, siis ta peale sõda täiesti oma lootuste täidemineku peale rumenlaste ühendamise asjus wõib loota. Nüüd wastab Bukaresti häälekandja „Jnainte" selle peale: „Kui Mustmeri „Wene mereks" muutuks, langeks Rumenia Weneriigi tahtmise alla, kelle käes mere wõtmed oleksid. 2 miljoni rumenlaste ühendamisel on wähe mõtet, kui Rumenial waba wäljakäiku suurele merele ei jääks. Ehk meil küll mingisuguseid halbu mõtteid Wenemaa kohta ei ole, on siiski merekitsuste küsimuse ära seletamine tarwilik: meie osawõtmise nimel on wäga tähtis, et me pärast ühe ehk teise naabri heatahtluse alla ei satuks. Kui Inglis ja Prantsusmaale Rumeniat waja on — las hakata nad aneetikku keelt rääkima. Kellegi Prantsuse ajakirjaniku usutustest ei ole weel küllalt, et Rumenia walitsus oma tõsist seisukohta awaldama hakkaks.

Need read kõnelewad wäga selgelt, kui suure lustiga Rumenia walmis oleks Tsargradi saatuse otsustamisest osa wõtma, kuid kui wäeti tema kui wäikeriigi seisukord teiste wägewamate naabrite kõrwal samal ajal on. Suur oli Rumenia ärewus sel korral, kui Wene wäed Transilwaniasse ja Bukowinasse sisse tungisid ja suurt suutäit Rumenia eest ära ähwardasid wõtta. Kuid sellekordne Rumenia ärewus jäi ainult ärewuseks ja sõjariistus wäljaastumine Wenemaa kõrwal ehk koguni ta wastu jäi läbiwiimataks. Pole põhjust arwata, et Rumenia ka seekord ainult ärewusest kaugemale jõuaks.

Ajakirjandus.

Wene talupoegade wabastamise päew — 19 webruar on Wene ajakirjanduses elawat wastukõla leidnud. Wene talupoegade „oma" päew on, nagu „Ruisk. Wedomosti" täitsa õieti rõhutab, tänawu aastal hoopis iseäralikes tingimistes wastu wõetud. Praegu on Wene küla terwelt kaewitnes,

„kui mitte kehalikult, siis mõnetega. Kaewitnutesse läks tema parajõud elanikkude kõige terwem ja tööwõimulisem osa. Nüüd meie „hallsid kangelasi" meelde tuletatakse, siis mõeldagu ka, et ühekis kümnendikks neist sihtad talumehed on, kes oma Rjasani, Wladimiri, Tambowi, Saratowi ja mõne muu Gorelowka ehk Neurozhaika maha on jätnud, et oma elu ja werd riigi hea käekäigu eest anda."

Leht loodab, et käesolew aasta oma karskusega rublisti Wene küla silmaringi laiendamiseks kaaja mõjub ja tema kindlat usku eesmärkide kättesaamise sisse kõwendab. Mitmemiljonilise talupoegade hulga poolt awaldati riigiwolikogule soowi, et Wene sõjawägi kõrwalikult wõidule peaseks, ja et kodumaa oma waimujõu ja ainelise seisukorra poolest edasi jõuaks.

„Inimeseu-kodaniku õigused, kui kodumaa ainelise edenemise ja waimlise tahtejõu, kui tõe ja õiguse korra peale rajatud elu kindlam … see on see „esimene kindlustus," kuhu waenlase üle saadud wõit Wene küla alelal. Aga teiselt poolt ei tohi meie salata, et tarwidus niisuguse elukorra järele ammust kohe meie „hallidele kangelastele" pärast nende kojujõudmist raskustest, tunda annab.

Wiiskümmend-neli aastat tagasi teatati suure wabastawa aktiga selle korralduse alguslele jõudmist, kuid juba on üle poole aja aasta mööda läinud, ja misugust külaelu külge tere ka ei wõtaks ikka näete, et ta kangelikti weel 19. webr. 1861 ülesseatud eesmärgile ei ole jõudnud."

Tagurluse ja reformi eelsete aegade halwawast mõjust rääkimata, mida halastamata ajalooline protsess kordkorralt kõrwaldab, leiab leht ometi, et külaelu õiges tee waimus aetud juhtimises ometi suur takistus sündis, mille tagajärgi nüüd iga sammu peal näha wõime.

„Sügaw sisemine kriisis, mille Wenemaa kümne aasta eest läbi elas, oleks Wene külale just nagu uut waatewälja pakkunud. Tema kohta käiwate tagurlikse illusionide purunemine oli nii awalik, et isegi walitsuse politiline eeskawa terwet rida külaeluse puutuwaid uuendusi sisaldas. Uuendatud küla nõudis inimese, kui kodaniku, õiguste maksmapanemist, ja see uuendus pidi ka küla omawalitsuse, kohtupidamise, agrarse korra ja politilise elu peale mõjuma."

Aga kui palju sellest on siis tõepoolest elus läbi wiidud?

„Kodaniku õiguste kohta praeguses külas kõneleb kõige iluiamat keelt see tõeasi, et semstwoülemate institut alles hiljuti oma 25 aastase kestwuseaega pühitses."

Tõsi küll, kümne aasta eest kaotati küll mõned semstwo ülema eesõigused talupoja kohta ära, aga ainult need, millel liig wetinud „wana korra" maik juures oli. Kuid see asjakorda kuigi palju ei muutnud. Kogu selle tegewusejärgu tipp on:

„5. okt. 1906 a. ukas, mis Põhjusseaduste 87 par. põhjal wälja on antud. Selle käsukirja poolik iseloom on selgesti teada: see oli kohmakas, kõikuw samm talupoegade õiguslise tasandamise poole teiste seisustega, aga pärast seda ei tehtud juba kümme aasta jooksul …

sul ühedigusluse wõidulepeasemiseks mitte midagi. Waid meie seaduseandlikud kogud panid isegi 5 okt. käsukirja asemele seaduse maksma, nii et seegi wähene talupoegade õiguste juurde-kasw ainult ajutiseks jäi."

Semstwowalimate kohta käiwast seadusest on küll par. 61 wälja wisatud, aga sellest pole mingit abi. Endisel wiisil on Wene külas

„wana kohus ja wanad wallawalitsuse korraldused. Ka semstwos on talupoja seisus iseäralikku seisupaika asetatud."

Ka, mis walimiseseadusesse puutub, siis ei ole kuskil talupoegade ühedigusust leida, waid igalpool walitseb seisusline wahetegemine

„Käesolewa küla õigusliisele seisukorrale on tema ainelise sisseseade, majanduslise ja harilduslise tegewus täielikult wastaw."

Majanduslise kehwus paistab kõigilt poolt silma.

„Agrarne seaduste tegemine on ainuke pakk, kus wiimase kümne aasta jooksul talupoegadele wähegi tuntawat liikumist on märgata olnud."

Igasugune ilus muusika, mille saatel need seadused loodi ja ellusse kanti, ei suuda Wene küla weel rahuldada. Ka puhas-majanduslise huwide wallas on talupoegade isetegewusel suured takistused ees, mida puudulikud õigused ette seadwad.

Ja kui Wene küla sellest hoolimata ikkagi weel hariduslisest küljest täitsa kõrbet ei kujuta, siis wõlgneb ta selle eest tänu kõige pealt oma enese „elu waimule", kes kõikidest takistustest hoolimata

„teadmise ja walguse poole, kõige esimeste seisukohtade poole rahwa elu tõe ja õiguse peale rajamiies tõttab."

Ei tea tarwapealt, kui palju 19 webr. 1861 a. elu terwendamiseks tõepoolest kaasa mõjus, aga

„soowida jääb ikkagi, et „hallide kangelaste" tagast tulek sõjawäljalt mitte „halli" eluse tagasipööramist ei tähendaks."

Uskumata teate toob „Wõru Teataja" oma nr. 14 wiimase linna wolikogu koosoleku üle. Leht kirjutab:

„wolikogu on 13 häälega 8 hääle wastu otsustanud aktsiaseltsi „A le Coq" usaldusmeestele Ottensonile ja Brösele Wõru linnas lubada weinikeldrid awada.

Nii uskumatu ja wõõrana kui see sõnum ka esiotsa tundub, on ta ometi tõsi: linnaisad, kelle käte meie eneste huwide kaitsmise ja parema tulewiku eest hoolitsemise oleme usaldanud, on tarwilikuks leidnud olewat senist — kuigi tühikese ajalist — rahulikku ja karsket linna uuesti alkoholiga üle ujutada.

Linna wolikogu, kus eestlased, meie „oma mehed", nagu armastatakse ütelda, juba ammugi peremehed, wolikogu, kes waewalt mõnekuu tagasi otsuse tegi kõiki alkoholi allikaid jäädawalt sulguda — sesama wolikogu on nüüd järsku rõhuwal häälte enamusel wiinaantu kraani jälle lahti käänanud. Joogu kel jänu on!

Ja jänutajateist ei tule wist kunagi puudu.

Kui paar päewa enne istumist wolikogu koosoleku päewakorda silmitseti ja sealt ka „A le Coq'i" mõõta plaani märgati, siis ei kaheldud omeli selle juures, et niisuguste asjadega praegu Wõrus päri ei olda, kõige wähem linnawolikogus, kes hiljuti ise alkoholi wastu wälja astus.

Koosolek tõi aga teise lehekülje. Kui asi arutusele tuli, selgus kohe, kui wähedel rõõmpoolest lusti on karskust pidada.

Sellegi pärast peeti awalikku alkoholi poolt hääletamist nagu häbiasjaks ja nõuti S. Songi õhutusel kinnist hääletamist kuulidega — et parem käsi ei teaks, mis pahem teeb. Ja tagajärg oli parem, kui mõned wast soowidagi teadsid 13 kuuli 8 wastu!"

Wõru mehed ei jää ju ka suuremate linnade isadest taha. Walgas ei suudetud wäikeste sissetulekute pärast alkoholi kasust ära ütelda, Wiljandis niisama; Pärnus leidsid ka „isad" warsti, et ilm liig kuiw ilma alkoholita on ning lubasid paari herraste klassi wennale kaupluse awada. Kaugemale pole ka Eesti „suurlinn Tallinn" jõudnud. Ka seal pandi esimese hooga kõik müügi allikad kinni, kuid warsti leiti, et kiriklistel ja teaduslistel põhjustel siiski paar allikat tuleks awada. Nüüd teatasid aga Tallinna lehed mõne päewa eest, et kahele endisele kolmas juurde on tulnud. Ja küllap asi edeneb? Linna isad leiawad, et nad oma kohustest ajuti waleste on aru saanud ja tõttawad seda jälle heaks tegema.

Wäljamaa.

(Oma kirjasaatjalt.)

Kudas ametlikka sõjateateid tehtakse. Türgi mereštaabi poolt teatati esimese Dardanellide pommitamise puhul 6. webr.: Wara hommikul pommitas Inglise-Prantsuse laewastik Dardanellide merekitsuse wäliseid kindlustusi ja laskis 400 pommi ilma mingisuguste tagajärgedeta wälja. Ainult üks soldat sai „kiwikillruga" jalast kergesti haawatud. Ainult!

Rõuged Austrias on nii suurel mõõdul laiali laguneuud, et warsti üleüldine sundusliik rõugete panemine wälja kuulutatakse. Selgus, et Wiinis igast wiiest ainult ühel kaitserõuged on pandud. Külades on asi weel pahem.

Wilhelm Lowitshis. „Lokal-Anzeiger" teatab 13. webr.: Mõne aja eest oli keiser Lowitshis. Uulitsaid kaitsesid maakaitsewäelised. Wilhelm wõttis ka palweteenistusest osa. Ta wõttis kiiwri maha ja seisis hulk aega norgu lastud peaga. Peale palwetundi pööras keiser sõjameeste poole kõnega, milles ta neid awaldatud wahwate tegude eest tänas ja tulewiku wastu julgustas. Kõnet lõpetas ta ütelusega, et Saksamaa waenlased lõpulikult löödud weel ei ole, kuid millegi ees ei pea seisma jääma, et wõitu kätte saada. Wiimased laused olid kõrgendatud tooniga öeldud ja järsult piitsaga õhku lüües, läks ta minema.

Saksa marga wäärtus on Rootsimaal mitmel pool langenud. Põhjuseks peetakse Saksamaa kitsikut majanduslist seisukorda.

Rahu jutud hakkawad ikka enam ja enam pooleheidjaid leidma. Näit. riigipäewa saadik Hoch kirjutab „Neue Zeit"is: On juba aeg tulnud igatsetud rahu teha. Rahu mõte — sõja eesmärk kütkestab terwet seltskonna tähelpanekut. Nii kodujääjad, kui ka meie wennad, kes kaewikutes istuwad päriwad alataja: miks ei wõiks rahu teha?

Autor arwab, et rahutegemine järgmistel tingimistel sündida wõiks: 1) igasuguste maade juurde wõtmise ja teiste rahwastele liiga tegemise mõte tuleb kõrwale jätta; 2) peab waba rahwaste wõitluse mõtte õigeks tunnistama, 3) peab kokku leppima, et igasugused tülliküsimused rahulikul teel otsustatud saaksid ja 4) tuleb sõjariistade suurendamise mõtted kõrwale jätta.

Pööraşuse meistrid. Kuulmata rekordi ajakirjanduslises waletamises on Berlini leht „Lokalanzeiger" lõõnud. Ta teatab: 29. dets. 1914 a. tungis mässuliste tööliste salk Anitshkowi palee kallale. Politseiga kokkupõrgates sai 100 inimest surma ja haawata. 3. jan. 1915 a. olid uued meeleawaldused. Rahwa hulk tungis suurwürst Nikolai Nikolajewitshi lossi poole, kuid aeti kasakate sõnga laiali. 300 inimest surmatud ning haawatud.

Ja seda kõik kirjutatakse ajast, mil patriotline tõus Wenemaal kõrgeid laeneid lõi ning hiigla rahwakogud Keisri Majestedi pilti kandes Talwe palee ees, kui ka teistes paikades riigilauluga truualamlisi tundmusi awaldasid.

Luiskamise kunstis näib Berlini ajakirjandus tõest ülesande kõrgusel seiswat.

„Poola saadik" Amerikas. Ühes suuremas Amerika linnas rahwarikkal koosolekul astus keegi hra Hausner õige tõmukalt üles ja seletas, et ta ennast Poola saadikuks peab ja et Austria saadik wäga pahane olewat, et ta, Hausner, temale wisiiti tegema ei läinud, kuigi mõned Amerika riiklised tegelased teda Poolamaa saadikuks ei tunnista. Edasi tukkus hra Hausner Saksa kulturat taewani tõstma ja Wene Poolamaa seisukorda laitma. Ida-Poolamaal olnud nüüd, sõja ajal, wäga suur wiletsus. Iseäranis selgesti jäänud temale haawatud hobune meelde, kellel tagumised jalad alt ära olnud kistud. Poola talupojad ei mõistwat Wenemaal lugeda ega kirjutada ja olla nagu päris lojused, kellega iga „gorodowoi" teha wõib, mis ta tahab. Edasi püüdis kõneleja seletada, et poolakad kangel, sõjawäljal, omale püssidega ajalugu ja tulewikku loowad.

Kuid Amerika wabadel kodanikkudel ei ole wiisiks sõnu walida. Pärast Hausneri ütelust tõusis kohe suur kära ja hüüded: „Aga miks ja siis ise püssi kätte ei wõtnud ja sõtta ei läinud, waid siia meie mõistust tuled segama?"

Lõpuks oli koosoleku juhataja sunnitud mõjuwaid abinõusid tarwitusele wõtma, et „Poola riigi saadik" terwe nahaga minema pääseks.

Sakslaste salakindlus Italias. Ajaleht „Messagero" on saadikutekogu liikme Ferro kirja awaldanud, milles saadik tõendab, et sakslased Capri saarele salajakindluse kantsi on ehitanud. Ferro ütleb, et Italia walitsus sellest loost mõnesugustel rahwuswahelistel põhjustel awalikult teada ei anna. (Pta)

Will riigile wõetud. Petr. tel. ag. teatatakse Stockholmist: Saksamaal on kõik willa tagawara, ka see, mis alles lammaste seljas, sõjawäe tarwiduste jaoks ära konfiskeeritud.

Mis Serbia ametlik häälekand ja Dardanellide küsimusest arwab? Dardanellide pommitamisele õige suurt tähtsust andes, kirjutab ametlik „Samouprawa": Dardanellide sulgumine sünnitas Wene kaubandusele wäga suurt kahju, iseäranis praeguse sõja ajal. Sellepärast on Bosporuse, Dardanellide ja Tsargradi küsimus Wenemaale esimese järgu tähtsusega.

Wenemaa Konstantinopeli poole tungimine ei kanna imperialistlist iseloomu, waid põhjeneb tungiwate majanduslise nõuete õigustatud alusel. Wenemaale raiati alalisi tõkkeid oma lõunapoolsete maade saaduste wäljawedamisel. Aga nüüd on aeg tulnud nende wäärnähtuste õigtaseks kõrwaldamiseks. Wenemaa laenas ning tunnistas omaks Wana Büsantia kulturi ja sellepärast peab ka Büsantia pealinn temale saama.

Prantsusmaa karskendamine. Saadikutekogu wõttis alkoholimüügi kitsendusе seaduse 472 häälega 95 hääle wastu seismisel lõpulikult wastu.

Kas Inglismaal tuntakse Wene-Prantsuse lepingu sisu? Alamkojas päriti wälimiste asj. min. sir Grey'lt: Kas Wene-Prantsuse lepingu sisu on Inglise walitsusele teada antud. Grey wastas eitawalt. (Pta)

Rumenia tahab wahele segada. Bukarestist teatatakse 18. webr. järgmist: Juba mitu päewa ei ole Rumenia walitsus oma esitajatest Konstantinopelist teateid saanud. Wisitõte peetakse diplomatilise korpuse telegrammid seisukorra tõsiduse pärast kauemini kinni. Otsustaw silmapilk ligineb ta Rumeniale. Wastutaw poliitiline ilmpeab sündmusi silmas.

Saksa walitsuse wastus Põhja Amerika Ühisriikide märgukirja peale oli rahulikus toonis kokku seatud. Saksamaa tahab erapooletute riikide huwidele wastu tulla ja ujuwaid miinisid mitte tarwitusele wõtta. Saksa wedalused paadid lähewad kaubalaewu nende liru peale waatamata ainult siis tülitama, kui nende wastu sõjalaewa õigusi "kinnipidamise ja läbiotsimise asjus tarwitada tuleb. On laew waenlase oma wõi weab ta kontrabanti, siis talitawad wedalused paadid makswate rahwuswaheliste seaduste järele. Siiski teeb Saksamaa oma lõpuliku otsuse alles siis, kui ta Amerikast teada saab, mis Inglismaa teha mõtleb.

Eduard Wilde 50-a. sünnipäewal.

Täna sel päewal mõeldakse Eestis — Eesti kirjanduslistes ringkondades ühe maapaolase peale, kes hoolimata oma sunniwiisilisest eemalwiibimisest siinsamas — meie keskel, meie waimliste huwide külwi- ja lõikusemaal, meie politilise ning seltskondlise südametunnistuse wahitorni tipul seisab.

Eduard Wilde nime saadab sõja-täht, ümbritseb wõitluse gloria. Kui Eestis üleüldse painduмata selgroogu leidub. kui meie kõwasiklises ning mültunud õhkkonnas kellegil mehisust on olnud iga wäiklust, iga naeruwäärilsust, iga rumalat grimassi ja jõhkrat enesteadwust piitsutada, — siis oli seda Wildel.

Aastad ei jaksanud siin mingit muudatust tuua. Kuigi kirjanik satalsete, wääramata olude sunnil kodumaa tolmu jalgelt maha pidi raputama, ei heitnud see teda waikimise kuristikku, nagu paljuid teisi.

Wõõrsil rännates ja korjuseta ning koldeta maailma lugemata teesid tallates, on kirjanik ikka ning jälle mahti leidnud pilku kodumaa rehalatesse ning auguise tallidesse heita, kust tema sarkastiline mõttelaad uueks üleolewaks, pilkawaks muigeks inspiratsioni omandas.

Olla waba nagu lind oksal, seista erakuna äripäewasest, dieti—ärilisest seltskonnast ligipeasemata kangusеs, ojata kõige üle jätendawa humoriga muigata, mitte millegist end siduda lasta, mitte kellegi ees pead alandada, kui see ka kõik-wõimuline hulk oleks, alati iseenda käskijaks ning nõuandjaks jääda, kui sind selle eest ka näljawõllasse naelutatakse, — selles, wõib olla, peitubki tõsise kunstniku paratamata saatus.

Naerda, südamest naerda kõigi nende tähtjate ning täispuhutud maskede üle, hoida westitaskus wiimast warandust — raudtee piletit uue öömaja otsimiseks, ja siiski mõnest Westmannist Westmanni uulitsalt wõrdlemata rikkam olla, — selles peitub tarkus, mida kadestada u.aksab. — —

Ei tahaks siin Wilde pikast kirjanduslisest tegewusest kõnelda, wähem weel tema teenuseid sel alal kokku arwata: seda on küll juba tehtud ning tehtakse weelgi.

Olgu parem need read Wildele, kui inimesele, kui kohusekindlale kaaskodanikule pühendatud.

Wilde 50-a. sünnipäewa mälestades jooksewad mõttekaleidoskopi eest Eesti seltskondlise arenemise wiimased aastakümned tuhinal mööda. Mille kallal pole küll see inimene oma pilke ja südiduse terast luiskanud ja kodaniku ning seltskonna-tegelase käewart tunda andnud.

Olgu kirjandus-kunstilised, ühiskondlik-politilised wõi muud sellewäärilised küsimused, ikka aimas ta endas pakitsewat tungi kaasakõnelemiseks, et närbu mõttemõlgutusi ja wilisterlikka waimu-lamaskelemisi hukkawa ironiaga maha tallata.

Tuletage meele ainult tema hulgaarwulisi pilke-westelugusid, tema mitmekesiseid waidluskirja ja wiimast suuremat sulesõda, mis kirjanduse seltsi au-teetusrahade asjas lahti puhkes. Kas ei paista sellest kõigest Wilde rahutu, uhke, iseseisew ja iga walskust ning silmakirjalsust põlgaw wõitlusehimuline, kirgline hing wastu?

Talle on wõõras see madalalt roomaw kantsli-, papiwaimuline, wilisterlikult laisk ning hingeliselt jõuetu kärnkonna sõit Eesti awalikus elus, mis kõigile wabamale enese awaldusele — olgu kunstis wõi muus — wäikeste kodu-punsliikkude kultuse kaitseks uniseid piirisid püüab rajada.

Oma aja huwidele muutumata truu püsides, rühkiwa ning edasitõttawa eluga hooguu kaasa käies, kõigele uuele ning wärskele täit tähelpanemist kinkides, pole tal aega pentsikuid wäljarehkendusi haududa — suurt sissetulekut Eestis kirjanikule aastas õieti waja läheb, et seltskonna, tõusikluse silmis inimese-wääriline olla, sallitwaks saada.

Kirjaniku wäärtust iseenese kandes, tunneb ta kõrwalise hindamisetagi leewa isiku ühiskondlist kaaluwust ning on walmis „snobide" bandest põlgliku üleolemisega wäljaspoole jääma. Ja see walmisolek, see alandlikkusetus, see õieti leitud kunstniku uhkus ära tabki meis Wilde isiku wastu kõige küpsemat lugupidamist.

Nende ridade kirjutaja tunneb end eraldi weel õigustatud olewat Wilder kui seltsimeest meele tuletada. See, kes alati seltskonna meeleoludele erksalt kaasa elas, ei wõinud ka neil tõsistel päiwil, mil laiade hulkade iseteadwus tulipunaselt lõkkele lõi, rahuliseks pealtwaatajaks jääda... Mis sest, et pärastine hall mõnegi tõotusrikka põllu kängu lõi ja wäikeste päewade wõidukäik nii mõne idee, kui ka idee kandja juukied mudasse tallas!

Kindlasti oskab tulewik nut möödupuud leida ning meri, mis praegu maapaolast kodumaast lahutab, ei tarwitse enam nii wõitmata olla.

Seniks — kuhi terwitusi, seltsimees, kirjuse-ea ülematesse aastatesse astudes.

K. Rumor.

Millal sõda lõpeb.

Wäljamaa ajakirjanduse teadete järele walitseb Amerika rahameeste ringkondades arwamine, et sõda üle 6 kuu enam kesta ei wõi. See arwamine põhjeneb teadete peal, mis nii sõdiwatest kui ka erapooletutest riikidest tulewad. Isikud, kellel Europa suurriikide walitsewates ringkondades mõjuwad sidemed, on ühel arwamisel, et Saksamaal lähemal ajal oodata wõib, et rahwahulgad walitsuse peale rahutegemise asjas mõju awaldama hakkawad. Seda tõendawad ka teised teated, mis otsekohe teistsugustest allikatest, nim. Saksa oma ajakirjandusest tulewad. Amerikas sünnitawad teated, mis Saksamaalt tulewad, üleüldse ärewust. Toidu tagawarad lõpewad kiiresti ja rahwas, isegi põllumehed lähewad rahutuks. Rahwale anti lubadus 3 kuu jooksul sõda ära lõpetada, aga ometigi on ta juba 7 kuud kestnud ja seisukord pole sugugi muutunud, kui seda wälja arwata, et Saksamaa waenlastest igalt poolt sisse on piiratud.

Ka Hollandi kaudu tulewad sõnumed räägiwad Saksamaa üle sama keelt. Suuremas osas Saksa linnades kaswab ärew meeleolu. Walitsus walmistab awaliku arwamist ootamata wiperuste wastu. Nii kirjutab näit. kindral von Blühm ametlikus „Norddeutsche Allgemeine Zeitung"is:

„Saksamaa wiibib sissepiiratud kindluse seisukorras. Oleks ülekohtune loota, et sõda ära lõpeks ilma et meie toiduainetest puudust ei tunneks. Palju ohwrid on tarwis meil kanda, palju jõudu ära kulutada".

Rumenia unistused.

(Oma kirjasaatjalt.)

Imelik kõikuw on wäiksete riikide seisukord üleüldse, Rumenial aga iseäranis. Mis kõik pähe ei satu ja missuguste plaanidega wahest tegemist ei tehta!

Nii näituseks tuleb tõsine ja tähtis leht „Adeverul" aastate jooksul kogutud diplomatilist tarkust korraga unustades järgmise naiwse plaaniga esile: Wenemaa andku Bessarabia Rumeniale... siis astub Rumenia rahwas otsekui üks mees julgelt püssi alla ning algab Austriaga sõda.

„Mis tähendab suurele Wenemaale pisike Bessarabia?" küsib leht lapselikus ärdusega. „Mispärast wiiwitab Wenemaa seda pisikest ohwrit toomast? Bessarabias elab ju 2 miljoni rumenlasi. Kas siin tõesti aru ei saada, et nende laetus Rumeniale lõpmata walu sünnitab?"

Oma poolt oleks „Adeverul" walmis Dobrudschat Bulgariale tagasi andma. See leritaks ka Bulgaria ning Balkani riigid heitaks kõik ilma kõhelemata Wenemaa poole.

„Saksamaa, kes end läänes ja idas sõja wastu on walmistanud, ei mõelnud sugugi, et talle ka lõunest kallale wõidakse tulla, ja sellepärast on lõuna kaar Saksamaa hellam külg. Rumenlaste pealetungimine lõunast awaks Berlini waba tee. Transilwaniasse tungides annaks rumenlased sealsetele sugupwendadele märku ja kõik ühineks põlatud waenlase wastu. Ka itallased ei wiiwitaks enam kaua, waid wiiks kaksikühenduse riigi (Austria-Ungari) häwituse oma poolt lõpule. Lühikese ajaga tungiks Wene, Rumenia, Serbia ning Italia wäed Pest'i kaudu Wieni, sealt Saksamaa piirile; kõrgi keisri wastupidawus oleks peagi murtud ja rahu seataks jalale."

Missugune awatelew perspektiw ja kui ruttu see kõik joonde aetakse! Tuleb wälja, et isegi Italia wäljaastumine Bessarabia küsimusest oleneb.

Harilikult on „Adeveruli" kirjad ühe wõi teise kesk-wõimukandja poolt inspireeritud. Oleks huwitaw teada, kas ka see naiwsuse dokument otsaga Rumenia ministrite nõukogusse ulatab.

Wenemaa.

Lodsis (meie kirjasaatja poolt). Paljud isikud, kes Lodsist wälja on pääsenud, tunnistawad, et linn Saksa wõimude poolt jaoskondadesse on jaotatud, mille ülemateks Saksa maiorid on, kuna politsei kohustusi elanikkude militsia täidab.

Lehtede müügikioskides leidub Berlini, Krakau ja Breslau ajalehti. Tihti tulewad linna ka Poola legionerid ja Austria ohwitserid. Elanikud wõiwad Petrokowi ja Krakausegi sõita. Osa wabrikuid töötab.

Rõuged ja soetõbi möllawad mitmel pool Kowno kubermangus, nagu Leedu lehed teatawad.

Sakslaste häwitustöö Plotski kubermangus. Pehanowi ja Prasnõschi lähedal ei ole ilusatest Sakrshewski ja Uminski mõisatest enam mälestustki järele jäänud, nagu Plotski kubermangu administratsion oma teadaandmises tähendab. Sakslased ei olla enne kunagi nii metsikud olnud. Seekord häwitanud nad iga elumaja tuleandmise ja plahwatustega ära. Mõisnik Sakrshewskil on 3000 lammast lautadega tükkis ära põletatud.

Lätimaa.

Weel üks õpetaja wälja saadetud. Uue-Auze õpetaja Artur von Bader on sõja ajaks Baltimaalt wälja saadetud.

Wangi langenud on Ida-Preisi piiril Smilteni pärisherra würst Lieven, kes Punaseristi wolinikuna sõjawäljal mitme sanitarosakonna juhatajaks oli. Berlinist on teade tulnud, et würst kopsupõletikku haigeks jäänud ja Padeborni wiidud.

Miitawi-Bauske ringkonna aurahukohtunik parun Bistram on sellest ametist lahti lastud.

Bauskes on palwepäewal pärast saksakeelset jumalateenistust kirikus pinkidel ja kooridel lätikeelseid proklamatsionisid leitud, kus rahwast walitsuse wastu ässitatakse. „Rig. Aw.", kes selle sõnume toob, süüdistab selles teos sakslasi.

Uut ajalehte Wene keeles tahawad riigiwolikogu liikmed würst Mansõrew, Sahlit ja Goldmann Riias wäljaandma hakata, kuna toimetuse liikmeks ka Liibawi Wene ajakirjanik Ljubi hakkawat. „Jaun. W." kahjatseb, et wiimast isandat uue sümpatilise ettewõtte juurde wõetawat, sest Ljubi ei tundwat kohalisi olusid ja olla oma senise tegewusega ainult edumeelseid seltskonnategelasi laimanud ja kahtlustanud, mispärast ta mitukorda kohtuski wastutusele on wõetud.

Pea suu, sina sotsialist!

Ükskülast teatab „Jaun. W." järgmisest juhtumisest: Hiljuti maetud kohalisel surnuaial üht 100-aasta wanust talumeest, kuhu hulk rahwast olnud kogunud. Kohaline õpetaja praost Marnitz, kes matmist toimetanud, kõnelenud haua juures köstriga omawahel Saksa keelt. Kui rahwa seas keegi selle kohta tähenduse teinud, karjunud Marnitz talle näitu: „Pea suu, sina sotsialist, kui sa ei taha, et ma sind politsei kätte annan!"

Kodumaa.

Terwishoiu küsimus Tallinna linnawolikogus. Et sõja seltsilisteks ja järelkaijateks sagedasti kolera ja muud külgehakkawad tõbed on, on tarwis, et linna- ja maa-omawalitsused aegsasti nende waenlaste wastu wõitlemiseks walmis oleksid. Kuulda saades, et lähedal Riias juba kolerahaigust ette on tulnud, oli Tallinna linnaamet linnawolikogu 18. webruariks kokku kutsunud arupidama nende sammude üle, mis linnal tähendatud asjaks tuleks astuda.

Linnaamet omalt poolt oli heaks arwanud, endised kolera-barakid ja eralduse majad joonde seada ja weel ühe puust barakki juurde ehitada. Kõige nende ehituste ja korralduste kulu oli linnaamet 73.968 r. peale rehkendanud, mis summast 26.642 rbl. kroonult abirahana arwas paluda.

Pärast aga silmas pidades, et neist summadest ja abinõudest weel ei jatku ja et wõimalik on kroonult ka weel suuremat toetust saada, olgugi osalt laenu näol, siis oli linnaamet oma ettepanekut wolikogule niiwiisi täiendanud, et waja on haigete pesu pesemiseks ka üks aurupesumaja ehitada ja uus barak Magasini uul. mitte puust waid kiwist teha, nii et see ka pärast linnale haigemajaks wõiks jääda. Kulud tõuseksid niiwiisi kokku 140.000 rubla peale.

Tartus. Tööpuuduse kõrwaldamiseks, mille all muu seas iseäranis kohalikud puutöölised kannatada saawad, on Puutööliste ametiühisus, üks kõige tegewõimulisematest ametiühisustest Tartus, linnawolikogu poole ettepanekuga pööranud, et see linnaametile kohuseks teeks tööta töölistele tööwõimaluste loomiseks sammusid astuda.

— „Imede maali". Nii nagu kroonule hobuste wõtmises, nii on ka kariloomade sisseowõtmises sellekohastes komisjonides jäme ots kohalikkude mõisnikkude käes: nad on igalpool komisjonide esimeesteks. Tartu komisjonis on aga lugu weel naljakam: tema esimeheks ei ole mitte üksi harilik mõisnik, waid ühtlasi seesama Wedu mõisa omanik parun Stackelberg, kelle üle kindlast allikast teada on, et tema kohta hobustewarsamise pärast praegu eeluurimine käsil on.

— Kirjandusline uudis. Eduard Wilde kohta on tänawu Bernhard Linde poolt ühe pikema monografia ilmumist oodata „Noor Eesti" kirjastusel. Mitmesugustel põhjustel ei olla wõimalik seda tööd igatahes 21-ks webruariks wälja anda, waid ehk alles sügisel, seega siis jõulu-uudiste hulgas.

Pealinna teated.

Perenaiste ühisus. Was. Saare sadamas on paljud wabrikutööliste naised algupäralise mõtte peale tulnud: nad kawatsewad omasugust perenaiste ühisust ellule kutsuda, et ühiselt toiduaineid osta. Ühisuse peaülesandeks oleks kallidusе wastu wõitlemine.

Psühho-neurologia instituudi arstiteaduse üliõpilased-juudid, kes tänawu oma haridust instituudis juba lõpetawad, täitsid krahw Ignatjewi juures ja awaldasid palwet nendele luba anda tänawu kewadel riigieksami teha, kuna pealegi nüüd sõja ajal arstiteadlastele üleüldse igasuguseid kergitusi tehtakse. Krahw Ignatjew on üliõpilaste palwet lubanud täita.

Endise Kura kuberneri Nabokowi asi senatis. Senati I. departemangus oli neil päewil üks endise Kura kuberneri Nabokowi asi arutusel.

Liibawi Läti lehe toimetaja Grube oli lainud aasta 23. julii oma lehes teatanud, et kohalik mõisnikkude peamees krahw Bordi isamaalisest meeleawaldusest end meelega kõrwale heidnud. Sellesamas numbris oli kirjatükk, milles kohalikka mõisnikka 700 aasta eest Bremenist wäljarännanud lotjade tegijate järeltulijateks nimetati. Mõisnikkude peamees leidis neis kirjutustes ühe rahwatlasi teise wastu ülesküdutamist ja kaebas sellest kuberner Nabokowile. Kuberner andis kohe Liibawisse telegrafi teel käsu Grubet 3 kuuks aresti panna. Grube palwe — temale rahatrawi määrata, jäeti tähelepanemata. Kui Grube 22 päewa kinni oli istunud, lasti ta siseministri käsu peale lahti, kuna riigiwolinik Goldmann Grube eest wälja astus.

Grube leidis, et kuberner Nabokow oma ametiwõimust on üle astunud ja andis senatisse kaebtuse tema peale sisse. Ühtlasi palus Grube luba kuberneri käest 540 r. kahjutasu nõuda. Senat otsustas endise Kura kuberneri Nabokowi käest asja kohta seletust nõuda.

Kohtukojast. Kohalikus ringkonnakohtus oli II gilde kaupmehe abikaasa S. Ferstadt'i asi kuulamisel, kuna teda selles süüdistati, et ta wäljamaale sõites enesega rohkem raha kaasa wõtta tahtnud, kui see 15. nowembril 1914 a. antud kõigekõrgema käsukirja järele lubatud on, s. o. üle 500 rbl. Pr. Ferstadt tahtis 1. webruaril Soomemaa kaudu wäljamaale sõita. Walgesaare jaamas märkis pr. Ferstadt sellekohase paberi peale, et tal 2 tuh. rubla kaasas on. Läbiotsimisel aga leiti tema juurest weel 7 tuh. rbl., mis riiete sisse oli õmmeldud. Kohtus seletas Ferstadt, et ta kõigekõrgemast käsukirjast midagi ei teadnud ja sellepärast üle 500 rbl. raha kaasa wõtnud. Riiete sisse õmmelnud ta raha warguse kartusel. Kohus leidis pr. Ferstadti süüdlase olewat ja mõistis ta 4 kuuks wangi ja 4200 rubla trahwi maksma. Peale selle otsustati 6000 rubla, mis Ferstadtil riiete sisse oli õmmeldud, kroonu kasuks ära konfiskerida.

Börse teated.

Wäärtpaberite hinnad olid eila peaaegu needsamad, mis päew warem. Suur nõudmine oli Baranowsky wabriku aktsiate järele, mille tõttu wiimased kuni 160, 163¾, 162 tõusid. Ka naftatööstuse paberitega oli samasugune elawus, nagu päew waremalki.

Reweli aktsiad	855
Baku naftatööstuse akt.	601
Mantaschewi naftat. akt.	164

Muudest wõiks nimetada:

Tuula padruni tööstuse a. s. 820, 840 ja	822
Parwiaineni akt.	121
Erapanga „	130
Waguni tehase aktsiad	108¼
Brjansky raua tööst. a. s.	145
Kolomna	145
Maltsewi	220
Putilowi	115
Leena kulla tööstuse akt.	497—490
Wene „ „ „	59
Moskwa-Windawi-Rõb. raudt. akt.	316
Põhja Doni „ „	342
Kiiewi-Woron. „ „	700
I Juurdewee „ „	79

Päewasündmused.

— 19. webr. jäi 35 aastane maakaitsewäeline Jakob Kikk Twertsowaja kaldapealsel automobili alla. Wigastused ei ole kuigi suured.

— Korteris, kus hiljuti kindrali proua Polosowa ära tapeti ja seni kohtu pitseri all kinni seisis, on wargus toime pandud. Korterist on kõik wälja wiidud, millel wähegi wäärtust olnud. Arwatakse, et warguse „oma inimene" korda on saatnud.

— 19. webr. ajas 7 aastane F dor Pawlikow laualt tulise tee kannu ümber ja põletas enese raskesti ära.

— 19. webr. sulatas Kolomna uul. 31 Anissimowi töökojas tööline Shurawlew waske. Kui ta sulatist raudpulgaga liigutas, pörkasid temale pritsid näkku ja sünnitasid temale põletis haawu. Haigemajas ei tunnistatud ta seisukorda kardetawaks.

Päewauudised.

Riigieksamite tähtaeg. Hariduse ministerium on ette kirjutanud, et riigieksamid kõrgemates õpeasutustes sellekohaste komisjonide ees 1. juuniks ära lõpetatud.

Kooliõpetajad ja seltsidest osawõtmine. Üks Gr.-Õigeusu koolinõukogu tõstis küsimuse üles, kas kirikukoolide kooliõpetajad wõiwad krediitkassade, põllutööseltside ja teiste sarnaste asutuste tegewusest osa wõtta.

Sinodi juures olew koolinõukogu otsustas seda küsimust jaatawalt, kuid tähendas seal juures selle peale, et sarnane seltsielust osawõtmine ei tohi koolitöö peale mõjuda.

Ilmateadlaste (meteorologide) kongress astub 23. webruaril Nikolai obserwatoriumi juures kokku.

Tööliste teenistus. Kaubanduse ja tööstuse ministerium on selle kohta huwitawaid teateid kogunud, kui palju wabriku töölised keskmiselt teeniwad. Kogutud teated käiwad kõigist töölistest 72% ja 4324 tööstuseasutuse kohta. 1913 a. oli tööliste keskmine teenistus 264 rubla aastas. Kõigekõrgem teenistus oli masinaehituste ja mehanika töökodade töölistel — 402 rbl. keskmiselt. Kõigewähem teenisid toiduainete ümbertöötamise ja walmistamise wabrikute töölised — 139 rbl. keskmiselt. Endiste aastatega tõusis tööliste palk keskmiselt 9 rbl. aastas, s. o. 3 kop. päewas.

Need arwud käiwad suuremate wabrikute kohta, kus töölised harilikult kõrgemat palka saawad kui mujal. Siit wõib järeldada kui wäga madalal tööliste teenistus weel mujal wabrikutes wõib olla.

2 miljoni wäärtuses tubakat ära konfiskeritud. Wägede ülemjuhataja käsul konfiskeriti Jekaterinodaris Saksa panga päralt olew tubak 2 miljoni rubla wäärtuses ära.

Laewasõit awatud on Dnjestri jõel.

Sakslaste maaomandus. Saksa kolonistide päralt on Jekaterinoslawi kubermangus ametlikkude teadete järele 562.174 tiinu põllumaad. Doni jõe ääres on „Russk. Slowo" teatel 102 Saksa asundust 20 tuh. elanikuga, kelle päralt 117.000 tiinu maad on.

Austria riiginõukogu liikme wäljasaatmine. Omal ajal saadeti Austria riiginõukogu liige Werenk Lwowist wälja Kiiewisse. Nüüd on Werenk ka Kiiewist sõjaseaduse kestwuse ajaks wälja saadetud.

Endine III duuma liige Popow on lahingus surma saanud.

Uus kaubanduse ja tööstuse minister würst Schahowskoi astub oma ametikohuste täitmisele täna, 21. webruaril.

Ministrite nõukogu otsustas eelaenude näol kroonu summadest välja anda: 1) ülewenemaalise semstwode ja linnade liidule 2.600.000 rbl. haigete ja haawatute sõjameeste eest hoolitsemiseks Kaukasia wäerinnal; 2) sellesama liidule 8.660.000 rbl. tema asutuste ülewalpidamiseks 1. januarist kuni 1. märtsini, 3) sellesama liidule 500 tuh. rubla. kulude katmiseks, mida liit Galitsias edasisaatmise punktide sisseseadimise peale wälja andnud, 500.000 rbl. terwishoiu abi andmiseks sõjategewuse piirkonnas ja 1.835.500 rbl. mitmesuguste muude liiduasutuste ülewalpidamiseks. Kokku on linnade ja semstwode liidule 11.400.000 rbl. kroonu käest sel puhul saanud.

Kaluga kuberner würst Gortshakow on tema enese palwe peale ametist wabastatud.

Politsei walwuse all olewate isikute wäljasaatmine Baltimaalt. Siseministerium on Baltimaa kuberneride käest teadaandmise saanud, et sealsed politseiametnikud oma ametikohuste täitmisel raskesse seisukorda on sattunud, kuna praegu rohkesti inimesi on kogunud, kes politsei walwe all seisawad. Need on enamasti Saksa soost isikud ehk Saksa ja Austria alamad, keda waenuwalduste pärast wenelaste ja Wenewaa wastu politsei walwe alla tuli panna. Siseministerium on nüüd kuberneridele ette pannud politsei walwe all olewaid isikuid põhjapoolsetesse kubermangudesse wälja saata, wäljaarwatud need walwealused, keda mõnesuguse süü pärast kohtulikule wastutusele wõetud.

Odessa õpekonna kurator ja hariduseminister krahw Ignatjew. Odessa õpekonna kurator Smeljaninow palus ministeriumi temale luba anda juutide wastuwõtmist ühte Odessa eragümnasiumi seni seisma panna, kui juutide kohta maksew protsendinorm reguleeritud oleks, kuna praegu Juudi soost õpilasi koolis üle protsendinormi on. Minister krahw Ignatjew lükkas aga kuratori palwe tagasi.

Erakorralist walwekorda on ministrite nõukogu otsuse põhjal kuni 4. septembrini 1915 a. pikendatud neis maakohtades, kus seni ei sõjaseadus ega piiramise seisukord maksew ei olnud.

Raudtee õnnetus. 19. weebruaril kell 9,35 min. õhtu juhtus Balti raudteel, Diwenskaja jaama juures raudtee õnnetus: Petrogradist minew kiirrong sõitis jaama ees seiswale sõidurongile otsa. Mitu wagunit said ära purustatud, rongiteenijad raskesti wigastatud. Ka reisijatest said mitmed wähemaid wigastusi.

Ohwitseride ettewalmistusest. Nagu teada pandi sõja ajals määrused maksma, mille järele noori inimesi kiirendatud korra järele ohwitseriks ette walmistatakse. Nüüd on neid määrusi selles mõttes muudetud, et ohwitseride 4-kuulistesse ettewalmistuse koolidesse ka maakaitselised peasewad, kui neudel sellekohane I ehk II järgu haridus ei puudu.

Wiinamonopoli lõpulik likwiderimine. Kuna riigiwolikogu wiinamonopoli kohta oma kindlat waadet on awaldanud ja et linnade ja semstwode omawalitsused ka wiinamonopoli likwiderimise poole kalduwad, siis on ka walitsuse ringkondades kindlale arwamisele jõutud, et wiinamonopol lõpulikule likwiderimisele tuleb wõtta. Juba mõne kuu eest pandi wiinapoodidest 50% kinni. Jäi weel 12.500 wiinapoodi. Wahepeal on ka nendest osa kinni pandud, nii et weel 8 tuh. poodi jäi. Nendest kawatsetakse weel 5 tuh. poodi kinni panna, nii et jääwad lahti ainult 3 tuh. poodi, kus piirituse müüki, mis juba awatud, jatkatakse.

Cand. **Usthal Helme õpetajaks walitud.** Teisipäew, 17. webruaril walis Helme kihelkonna konwent ühel häälel Wiljandi maakonna asetäitja õpetaja cand. Usthali Helme õpetajaks.

Saksakeele rääkimise pärast awalikus kohas trahwiti, nagu „Post." teatab, Maarepera ministeriumi kooliõpetajat D. Elbet ja tema abitaasat, kumbagit 10 rbl. ehk 3 päewa arestiga.

Pärnu linnapea O. Brackmann tahtwat „R. W." teatel kõrge wanaduse ja haiguse pärast oma ametist tagasi astuda.

Uus eelnõu kohtuotsuste täidewiimise asjus. Kohtuministeeriumis on praegu õige huwitaw seadusandlise eelnõu läbiwaatamisel. Ta pealkiri on: „Kohtu wõimudele õiguse jätmisest kohtuotsuste järele tulewaid maksusid edasi lükata ehk pikaajaliselt ära tükeldada."

Nagu teada pikendati sõja alguses moratoriumite kaudu mitmesuguseid maksukohustusi. Et moratorium siiski kõiki kaubandus-tööstuslisi ringkondasid ei rahuldanud, siis peab uus seadus selle poolest täiendusi tooma, ilma et ta kodanlisesse elusse ootamata seisukordasid looks ja ka kõrwaliste isikute huwisid ei riiwaks.

Uus eelnõu annab wõlgnikkudele wõimaluse kohtuotsuste järele määratawate summade wäljamaksmist pikendada, nim.: tsiwil nõudmiste puhul, mis ringkonna-, rahuring.-kohtu kreisi liigete, semstwoülemate, linna- kaubanduse ja tülakohtute poolt wälja saawad mõistetud. Kõik nimetatud kohtuasjutused on wolitatud neil juhtumistel, kui kohtualuse jaoks raske on silmapilkliselt wälja maksta ja kui ta ise seda soowib — maksmist mitte enam kui üle 6 kuu ära tükeldada.

Seda ei wõi aga paluda: 1) maksuwõimetuteks kuulutatud, 2) kui asjaoludest selgub, et maksmise wiiwitamisega kohtuotsuse lõpulik täidewiimine ise wõimataks wõib saada ja 3) kui kohtualune peale seda, kui tükeldatud maksmine talle lubatud on, mõne summa termini pealt ära ei maksa.

Muutub eelnõu seaduseks, siis langeb igasugune tarwidus moratoriumite wäljakuulutamise asjus ära, wäljaarwatud ainult neil juhtumistel, kui kohtualune tegewas wäeteenistuses wiibib. Moratoriumide kohta wõib siis kindlasti otsuseks teha, et neda ainult neis maakohtades wälja wõib kuulutada, kus majandusline elu sõja surwe all täiesti seisma on jäänud, kuid moratorium ei wõi mitte nende maakondade kohta maksew olla, kes sõjast ainult osaliselt riiwatud on.

Lühike iga. Hiljuti hakkasid Wene sotsialdemokradid Parisis ajalehte „Golos" wälja andma. Nüüd on see leht, nagu meie wäljamaa kirjasaatja teatab, Prantsuse ametiwõimude poolt seisma pandud.

Sõnaraamatust, mis Preisi soldati ranitsast Bsura jõe äärest leitud.

Hiljuti teatas „Postimees" Warshawi Poola lehe „Tygodnik Illustrowany" järele, et Bsura jõe äärest Preisi soldati ranitsast Saksa-Eesti sõnaraamat leitud, mis nähtawasti nende Saksa soldatite jaoks olnud määratud, kes Baltimaale pidid sisse tungima. Sõnaraamatust oli isegi mõned kõnekäänud wälja kirjutatud, et näha wõiks, missugust juttu Preisi soldat Baltimaale sissetungimisel eestlasega õige rääkima hakkab. Siin leidus umbes sarnaseid ütlusi: „Andke mulle wiini", „enne kui mulle annate, katsuge ise ka", „pange klaasid laua peale—igaühe jaoks üks" „andke walmweini, kui seda ei ole, siis käib ka punane wein" jne. Kohe ruttasid lehed kõige selle kohta ei tea missuguseid järeldusi tegema. Meile näitas sel korral asi wäga kahtlane olewat ja sellepärast ei teinud meie kõnukait Saksa-Eesti sõnaraamatust juttugi. Nüüd toob „Postimees„ ise päris üllatawa teate kõne all olewa raamatukese kohta, kui ta 19. skp. kirjutab:

„Täna saime „Tygodnik Ill." toimetuselt kinnitatud kirjas 65-dama lehe sellest raamatust. Toimetus tähendas, et ta kahjuks, raamatu tema omanikule tagasi andnud, aga ainult selle ühe lehe omale tõendawaks dokumendiks pidanud.

Meile kättesaadetud lehte lähemalt silmitsedes selgus asi õige lihtsalt. Lehekene on raamatukesest pärit, mis sugugi Saksa-Eesti keelne ei ole, waid Eesti-Wene keelne. Ta on nende e e st l a s t e jaoks kirjutatud, kes igapäewast Wene kõnekeelt tahawad ära õppida, nagu seda iseäranis rekrutitele kroonuteenistuses tarwis on. Raamatu pealkiri on „Praktiline Wenekeele õperaamat". Eestlaste jaoks toimetanud Iwan Jakowlef". I. anne. Peterburis „Ühiselu" kirjastus 1912. W. Ehrenpreisi trükk Tallinnas".

Nähtawasti on Poola leht ekslikkusesse sattunud, kui ta Saksa-Eesti sõnaraamatu juttu wälja tegi. Imelik on see, et Poola lehe toimetuses Wene ja Saksa keele wahel wahet ei osatud teha, ehk küll Wene keel Poola keelega õige lähedalt sugulane on. Teisest küljest on see juhtumine selle poolest huwitaw, et ta näitab, missugused kuuldused ja juhtumised sõja ajal kõik wõimalikud ei ole.

Teated Eesti sõjameestest.

Waenlase wastu wõideldes üleõnäidatud wahwuse eest on 16. keiser Aleksander III nimelise küttide polgu staabikaptenile Reinhold K a st'ile Stanislause III. järgu ordeni mõekade ja lintidega antud.

Sõjawäljal on haawatud lipnikud Tõnis Jaani p. J ü r i n e ja Leopold Theodori p. M a l m.

K. polgus on „Post." teatel langenud, nagu sõjawäljalt ametlikult Tartu teatatakse: Heinrich Peetri p. M e d i s, Wõnnu wallast pärit, jefreitor Juhan Adolfi p. T a m m, Pühajärwe wallast pärit ja priitahtlik, alamohwitser Albert Juhani p. T a l m e i s t e r, Tartust pärit.

S. suri kaherõewase haiguse järele Jaan K a p p, Koorastest. Tema maeti S. surnuaiale.

Kaukasiuse sõjawäljal langenud.

Reinhold Jüri p. M õ t t u s, Põltsamaa kihelk. Pajusi wallast, oli Samara kub. wiinapõletajaks, on „Post." teatel Kaukasiuse sõjawäljal langenud.

Alamwäelised Heinr. M u n t ja Gem. W e b e r, mõlemad Wolõni kub. 17. sept. haawatud.

Mitmesugused sõjateated.

— Prasnõshi all on ühtekokku 12 suurtükki, 29 kuulipildujat ühes koormatega, 122 laengukasti ja hulk moonawoorisid kätte saadud.

— Osowetsi kindlus peab piirajatele tubliasti wastu. Kindluse batareid wastawad tuleandmist wäga heade tagajärgedega.

Wälj. Kirjast. Osaüh. **„Ühiselu".**
Wastutaw toimetaja **A. Janson.**

„Pealinna Teataja" üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudtee jaamades: Narwas, Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus, Walgas ja Riias.

Müüakse maad: Petrogradist 170 wersta. Raudtee jaamast 5—6 wersta. Maa hea, wiljakandew, sawi põhjaga. Hind 60—100 rub. dessatin. Kirjade adress: чр. ст. Оксочи. Ник. жел. дор.. имѣніе Кедровка.

Управляющему Розилехтъ.

Dr. L. JAKOBSON. **606-914** siisilise, wenerika-, naha- ja sugul. nõrkuse, (elektri arstimine) spetsialist. Iga päew 9—11 h. ja k. 1—8 õ., pühapäew k. 10—1 p. Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.

Tripper ja sifilis igap. 8—1 ja 5—11. Nikolajewskaja 42 Dr. **Trok.**

Newski, 128, arstimise maja, Nikolai waks. juures. Wastuwõtm. kella 10 hom. — 11 õht. **Kroonilik tripper. Arsonwali elektri woolud. Sifilis 606-914.**

Olaw ämmaemand annab sünnit. ja raskejalgsel. nõu ja abi igal ajal. Pet. pool. Широкая, 20, кв. 17. Tel. 279—12.

Kunsthammaste tehas ka hambaarstidele. Красносельская ул., 12, кв. 4. Петрогр. ст. **A. K. Toom.**

Фельдшеръ опытн. оказыв. медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій, 66, кв. 26. 7—10 в.

Dr. Kroll teine trepp Buichkinst. Newski 79. Kõige uuemad trippert ja tema järeld. arstim. wiisid. Sifilis (914 kõiki. elektrik. Wastuw. 9—1 ja 6—9 õ. naister. 2—4, tel. 569—71. Kehwematele kättesaawad.

Kooliõpetajanna annab tundisid Wene keeles ja rehkenduses lastele ja naister. Фонтанка. 126, кв. 75.

Eesti söögid hästi walmistatud on saada. Петр. стор., Большой пр., д. 21, кв. 40.

Suure-Ohta prospektil müüwad **üksikuid numbrid** ajalehemüüjad **Jewsejew** ja **Malinowski.**

Liigowos wõtab **„Pealinna Teataja"** tellimisi wastu hra **G. Wiisemann.**

Sulewi Eesti asunduses wõtab **„Pealinna Teataja"** tellimisi wastu Kooliõpetaja hra **J. Kirchberg.**

Walitsuse poolt kinnitatud **schofferite kool** Insener juhatusel. Sõitmise kiirelt ära õpetam. Maks õpetuse eest 85 rbl., **Garash Nagan.** Jaokaupa maks on wõimalik. Wosnesenski, 3, telef. 527-08.

Petrogradis wõetakse **„Pealinna Teataja"** tellimisi wastu järgmistes kohtades:

„Pealinna Teataja" kontoris: Katarina kan., nr. 29.
„Ühiselu" raamatukaupl. — Ohwitseri uul., nr. 5.
Hra K. Taaretok Põhja Wast. Kred. Ühisuses — S. Konjuschennaja uul., nr. 10.
Hra J. Kaarna, Petr. E. Laenu- ja Hoiu-Ühisuses — Italjanskaja uul., nr. 5.
E. Steinberg, tubakakaupl. — Soome waksali wastas.
O. Steinberg, pagari äri — Wib. pool., Lomanski ja Njustadski nurgal, nr. 5—7.
A. Luige raamatukaupl. — W. S., 11 liin, nr. 36.
Hra A. Juhkamson — W. S., 7 liin, nr. 32.
Hra T. Riomar — Ohwitseri uul., nr. 54.
„Livonia" piimaäris — Sabalkanski pr., nr. 14.
„Produkti" piimaäris — Spasski per., nr. 3.
K. Siitmanni piimaäris — W. S., 3 liin, nr. 34-15 ja W. S. 12 liin, nr. 11.

Trükitud J. Watsari trükikojas, Petrogradis, Ssadowaja 35.